

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 165/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. V. T., D., zastúpeného JUDr. P. K..., s. r. o., D., konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. P. K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 10 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 a čl. 3 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 12 C 191/2009-67 z 30. júna 2010 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 10 Co 349/2010-105 z 25. októbra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. V. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. februára 2012 doručená sťažnosť Ing. V. T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a podľa čl. 10 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 1 a čl. 3 listiny rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 191/2009-67 z 30. júna 2010 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co 349/2010-105 z 25. októbra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“).

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca domáhal žalobou podanou okresnému súdu ochrany osobnosti proti žalovanému Z. K. (ďalej len „žalovaný“). Podľa sťažovateľa žalovaný svojimi výrokmí vyslovenými na jeho adresu na tlačovej besede primátora mesta D. konanej 8. júla 2009 zasiahol do jeho cti, ľudskej dôstojnosti a súkromia, a preto od neho požadoval ospravedlnenie, ako aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 191/2009-67 z 30. júna 2010 žalobe sťažovateľa sčasti vyhovel a uložil žalovanému povinnosť uverejniť na vlastné náklady v regionálnom týždenníku ospravedlnenie, avšak v časti týkajúcej sa požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobu zamietol a s poukazom na § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) nepriznal žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania. Čiastočné zamietnutie žaloby odôvodnil okresný súd tým, že *„nevzhliadol dôvod na priznanie materiálnej satisfakcie sťažovateľovi, lebo vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by došlo k zníženiu dôstojnosti sťažovateľa a jeho vážnosti v spoločnosti do takej miery, že by zásah vyžadoval aj materiálnu satisfakciu“*.

Proti označenému prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažovateľ (ako aj žalovaný) v zákonnej lehote odvolanie a poukazujúc v ňom na rozhodnutia iných súdov v podobných veciach vyjadril názor, že mu mala byť priznaná aj materiálna satisfakcia. Sťažovateľ vo svojom odvolaní proti prvostupňovému rozsudku argumentoval tým, že zásah do jeho cti a dôstojnosti mal širokú publicitu, pričom nemal nijakú možnosť sa mu priamo brániť. Z jeho pohľadu a podľa rozhodovacej praxe iných súdov sa mu označený rozsudok

okresného súdu javil ako nekoherentný, nepredvídateľný a ako taký nezodpovedajúci požiadavkám právnej istoty. Namietal aj výrok rozhodnutia o nepriznaní náhrady trov konania a domáhal sa jeho zmeny tvrdiac, že mal úspech v podstatnej (základnej) časti žaloby.

Krajský súd v odvolacom konaní rozsudkom č. k. 10 Co 349/2010-105 z 25. októbra 2011 rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil konštatujúc, že *„v rozhodnutí súdu prvého stupňa nevzhliadol žiaden podstatný nedostatok, ani logická, ani právny“*. Ďalej uviedol, *„že sťažovateľ v čase zásahu do jeho osobnosti nebol pracovne činný, nebol spoločensky ani politicky angažovaný, preto nemohlo dôjsť k zníženiu dôstojnosti a vážnosti jeho osoby v pracovnom, či inom spoločenskom prostredí“*. Ako vecne správne vyhodnotil krajský súd i rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa nepriznania náhrady trov konania žiadnemu z účastníkov.

Zhodne s tým, ako uviedol v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku aj v odôvodnení svojej sťažnosti, sťažovateľ poukazuje na to, že *«rozhodovanie o priznaní náhrady za nemajetkovú ujmu, ako aj o výške tejto ujmy všeobecne splňa podmienky aplikácie § 136 a § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľ mal úspech v podstate, základe veci, ktorá je z hľadiska prisúdenia materiálnej satisfakcie podstatná. Teda bol úspešný čo sa týka priznania imateriálnej satisfakcie, bez ktorej materiálna satisfakcia nie je predstaviteľná. Vzhľadom aj na znenie § 13 Občianskeho zákonníka priznanie ostatných, materiálnych nárokov záviselo od úvahy súdu (hoci podľa názoru sťažovateľa súdy zle posúdili aj podmienky na vznik materiálneho nároku – vid' aj ďalej). Z hľadiska materiálnej spravodlivosti sťažovateľ mal úspech vo veci, súd skonštatoval zásah do jeho osobnosti a poskytol ochranu, ktorú považoval za primeranú. Nepriznanie náhrady trov konania sťažovateľovi za takýchto podmienok aspoň čiastočne znamená, že sťažovateľ si musel zaplatiť ospravedlnenie sám sebe. Takýto výklad je v rozpore s ústavou a medzinárodnými zmluvami garantovaným právom sťažovateľa na spravodlivý proces, práva na právnu ochranu, ktorého imanentnou súčasťou je aj spravodlivé a citlivé rozhodovanie o nákladoch konania.*

Sťažovateľ vidí porušenie práva na spravodlivý proces aj v inom postupe porušovateľov. Sťažovateľ podľa súdu prvého stupňa nepreukázal, že by zásah zo strany žalovaného do jeho cti a dôstojnosti bol taký, ktorý by spôsobil podstatný následok v spoločnosti resp. v reflexii sťažovateľa v očiach verejnosti. Takýto následok preukázať objektívne ani nie je možné. Je to vždy subjektívny pocit sťažovateľa resp. tretích osôb, na čo sťažovateľ aj poukázal viackrát. Skutočné dôvody a pohnútky správania sa tretích osôb voči sťažovateľovi sú ťažko odhaliteľné a v podstate nedokázateľné. Osobitne to platí v podnikateľskom prostredí, v ktorom sa snažil sťažovateľ v inkriminovanom čase pôsobiť (to, že nedošlo k uzavretiu zmluvy so sťažovateľom práve ako dôsledok „činnosti“ žalobcu v podnikateľskom prostredí nevyšloví nahlas nikto, maximálne sa to dá vytušiť atď.). Preto sa sťažovateľ spoliehal na rozhodovaciu prax súdov (českých i slovenských, súdov rôznych stupňov), kde – aj bez preukázania konkrétnych následkov zásahu – boli priznané materiálne zadostučinenia vychádzajúc už zo samotného charakteru zásahu, poprípade iných okolností zásahu, ktoré boli prítomné aj u sťažovateľa (napr. obvinenie sťažovateľa z trestného činu, zásah v neprítomnosti sťažovateľa, čas, ktorý uplynul od zásahu). Napriek tomu porušovatelia tieto argumenty do úvahy nezobrali, a svojím rozhodnutím sa podstatne odchyľili od doterajšej rozhodovacej praxe iných súdov. Navyše, vo svojich rozhodnutiach sa s týmto ani nevyšporiadali. Takéto rozhodnutia sú tak arbitrárne a nespĺňajú požiadavku ochrany práva na spravodlivý proces a práva na súdnu a inú právnu ochranu.»

Odôvodnenie napadnutého rozsudku je podľa sťažovateľa vo vzťahu k nemu diskriminačné, keďže sa v ňom «predpokladá, že sťažovateľ nemohol mať česť a vážnosť, nakoľko nebol pracovne a politicky činný. Rozdeľuje teda ľudí na tých, ktorí pracujú, sú spoločensky aktívni a politicky aktívni, a na tých, ktorí nemajú prácu, nežijú aktívnym spoločenským životom a neangažujú sa v politike. Druhú skupinu považuje za nerovnocennú s prvou, neposkytuje jej rovnakú ochranu ako tej prvej. Rozdelenie ľudí do takýchto skupín je nielen neprípustné, ale aj vágne. Ten, kto nie je pracovne činný, totiž môže byť činný v oblasti podnikateľskej (napr. konkrétne sťažovateľ v inkriminovanom čase sa snažil rozbehnúť podnikateľskú činnosť, čo sa však aj „vďaka“ zásahom do jeho osobnosti nepodarilo) a každý má určité spoločenské interakcie. Deformitu týchto vzťahov každý môže

subjektívne pociťovať ako podstatnú a závažnú (napr. stačí ak sused má nevraživé pohľady alebo prejavy). Ponímanie porušovateľa je diskriminačné a v rozpore s Ústavou SR.»

V nadväznosti na uvedené nadobudol sťažovateľ presvedčenie, že rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 191/2009-67 z 30. júna 2010 a rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 349/2010-105 z 25. októbra 2011 došlo k porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 1 a čl. 3 listiny, ako aj jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci konal a následne vydal tento nález:

„Rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 12 C 191/2009 zo dňa 30. 06. 2010 a rozsudkom Krajského súdu Trnava č. k. 10 Co 349/2010 zo dňa 25. 10. 2011 základné práva a slobody sťažovateľa zakotvené v článku 46 ods. 1 v článku 12 ods. 1, v článku 12 ods. 2, v článku 19 ods. 1 Ústavy SR, v článku 36 ods. 1, v článku 1 v článku 3, v článku 10 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a v článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené.

Ústavný súd SR rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 12 C 191/2009 zo dňa 30. 06. 2010 a rozsudok Krajského súdu Trnava č. k. 10 Co 349/2010 zo dňa 25. 10. 2011 v rozsahu, v akom bola žaloba sťažovateľa zamietnutá a v rozsahu rozhodnutia o náhrade trov konania zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Dunajská Streda na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1193 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu v petite sťažnosti označených článkov ústavy a listiny, ako aj práv sťažovateľa podľa ústavy a listiny a dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 191/2009-67 z 30. júna 2010

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv a slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Vzhľadom na takto formulovaný princíp subsidiarity je tak vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv a označených článkov ústavy a listiny napadnutým rozsudkom okresného súdu. Ochrany svojich práv sa sťažovateľ mohol domáhať a aj sa

domáhal podaním odvolania proti nemu. Ústavný súd z tohto dôvodu sťažnosť v tej časti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku okresného súdu, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 349/2010-105 z 25. októbra 2011

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne... prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd konštatuje, že pokiaľ rozhoduje o sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu všeobecného súdu, je oprávnený preskúmať len to, či v konaní, ktoré rozhodnutiu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Zásadne pritom nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (napr. II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01). Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 153/07).

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Úlohou ústavného súdu nie je do detailov preskúmať vec z hľadiska aplikovaných právnych noriem ani opätovne podrobiť revízií napadnutý rozsudok so zámerom „vylepšiť“ jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam možných pochybení krajského súdu, ak tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybniť konformitu záverov napadnutého rozsudku s ústavou (IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010).

Vychádzajúc z odôvodnenia sťažnosti je základom argumentácie sťažovateľa jeho nesúhlas s právnym názorom krajského súdu, teda nesúhlas s tým, ako krajský súd interpretoval a aplikoval príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce ochranu osobnosti, ako aj ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o náhrade trov súdneho konania.

Krajský súd v právnej veci sťažovateľa o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy na základe odvolaní sťažovateľa a žalovaného rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že potvrdil ako vecne správny rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 191/2009-67 z 30. júna 2010, ktorým tento sčasti vyhovel žalobe, keď uložil žalovanému povinnosť uverejniť na vlastné náklady v regionálnom týždenníku ospravedlnenie žalobcovi, avšak v časti žalobcom uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy žalobu zamietol. Pokiaľ ide o trovy konania, s poukazom na § 142 ods. 2 OSP žiadnemu z účastníkov právo na ich náhradu nepriznal. Čo sa týka trov odvolacieho konania, krajský súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

Sťažovateľ poukazuje na to, že pokiaľ ide o priznanie imateriálnej satisfakcie, mal v konaní pred okresným súdom plný úspech, keďže okresný súd skonštatoval zásah do práva na ochranu jeho osobnosti, avšak nestotožňuje sa tým, že okresný súd a následne aj krajský súd (potvrdením prvostupňového rozsudku v zamietajúcej časti) považovali za primeranú (dostačujúcu) ochranu jeho právam samotné ospravedlnenie. Rovnako sťažovateľ nesúhlasí s rozhodnutím o trovách konania a zastáva názor, že mu mala byť priznaná aspoň ich čiastočná náhrada.

Podľa § 219 ods. 1 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 219 ods. 2 OSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Krajský súd v súlade s § 219 ods. 1 a 2 OSP sa v odôvodnení napadnutého rozsudku (vo vzťahu k potvrdeniu rozsudku okresného súdu v časti, ktorou bola žaloba sťažovateľa o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch zamietnutá) plne stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, na ktoré poukázal, pričom k podľa neho vecne správne posúdeniu súdu prvého stupňa dodal, že *„úspech žaloby na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka) závisí predovšetkým na tom, či bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo vážnosť v spoločnosti, pričom prípadnú výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Zodpovedanie uvedeného je možné predovšetkým na základe v konaní produkovaných dôkazov, ktoré má povinnosť označiť žalobca. V predmetnej veci žalobca na preukázanie jeho argumentov podľa neho odôvodňujúcich priznanie materiálnej satisfakcie nenavrhol ani nepredložil žiadne relevantne dôkazy. Žalobca podľa tvrdenia žalovaného (ktoré žalobca nevyvracal) v inkriminovanej dobe nebol zaradený do pracovného procesu a tak objektívne nemohlo dôjsť k zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti*

osoby žalobcu v pracovnom prostredí a ani v inom (spoločenskom) prostredí, keďže nebol spoločensky ani politicky angažovaný. “.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 ods. 2 OSP zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na napadnutý rozsudok okresného súdu, v ktorom sa o zamietnutí žaloby v časti týkajúcej sa sťažovateľom požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch uvádza:

„Uplatnenie si peňažného zadosťučinenia v zmysle § 13 ods. 2 Obč. zákonníka nemožno si zamieňať s ustanovením § 16 Obč. zákonníka, podľa ktorého možno pri preukázaní neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti priznať aj škodu v zmysle ustanovení o zodpovednosti za škodu. V danom prípade má ustanovenie § 16 na mysli skutočnú škodu a teda škodu vyjadriteľnú v peniazoch – materiálnu škodu. Ustanovenie § 13 ods. 2 na rozdiel má na mysli škodu nemateriálnu, ktorá vznikla dotknutej osobe ako ujma, keď v značnej miere bola znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti.

Vyhodnotením vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že žaloba bola podaná sčasti dôvodne. Vykonaným dokazovaním bolo súdu jednoznačne preukázané, že žalovaný sa dopustil nepravdivých tvrdení na osobu žalobcu v súvislosti s nakladaním peňažných prostriedkov vo firme, ktorej bol hlavným predstaviteľom a konateľom, zároveň aj spoločníkom, a to vo firme, ktorá sa zaoberá v rámci svojej činnosti aj správou bytových domov. Bez ohľadu na to, čo mal na mysli žalovaný pri týchto vyjadreniach a teda, že nešlo o výslovný útok smerovaný priamo na osobu žalobcu a takisto nemienil tým obviňovať žalobcu z protiprávneho konania, súd má za to, že prejav žalovaného bol schopný takéto následky vyvolať, a preto žalobcovi nárok na morálnu satisfakciu vo forme ospravedlnenia v relevantnom rozsahu tak, ako boli zverejnené aj vyjadrenia žalovaného, priznal v zmysle návrhu žalobcu. Nepravdivé a neoprávnené zásahy spôsobené použitím mena žalobcu v prejavoch žalovaného v súvislosti s činnosťou spoločnosti, ktorú v rámci svojho

zamestnania aj podnikateľskej činnosti zastupoval, tvrdeniami žalovaného v prejave na tlačovej besede dňa 08. 07. 2009 napriek tvrdeniu žalovaného, s akým úmyslom boli vypovedané, môžu mať v očiach verejnosti rôzny výklad. Preto súd priznal žalobcovi morálne zadosťučinenie. Podľa názoru súdu však žalobca nepreukázal nijakým spôsobom, že by zásahom žalovaného bola znížená dôstojnosť žalobcu alebo jeho vážnosť v spoločnosti v značnej miere. Súd má za to, že vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by bola dôstojnosť žalobcu a jeho vážnosť v spoločnosti znížená v tak značnej miere, aby si vyžadovala aj peňažnú satisfakciu v zmysle § 13 ods. 2 Obč. zákonníka. Pokiaľ žalobca tvrdí, že v dôsledku vyjadrení žalovaného je už rok bez práce, vedený na úrade práce ako uchádzač o zamestnanie, a práve kvôli vyjadreniam žalovaného nie je schopný si nájsť nové zamestnanie, týmto tvrdeniam súd neuveril. Vyjadrenia žalovaného nemohli mať takýto dosah a takisto pokiaľ žalobca tvrdí, že sa stretáva s nevraživými pohľadmi a ironickými poznámkami, tieto nijako nepreukazujú, že súvisia práve s vyjadreniami žalovaného na tlačovej besede. Na základe uvedeného súd žalobu v časti nároku žalobcu o peňažnú satisfakciu voči žalovanému zamietol.“

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako právne vec posúdil. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že

z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd sa zaoberal posúdením obsahu napadnutého rozhodnutia z uvedených hľadísk a dospel k záveru, že krajský súd na argumentáciu sťažovateľa reagoval primeraným spôsobom, vysporiadal sa s okolnosťami, ktoré majú pre vec podstatný význam a ktoré dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, a do odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol postup, akým dospel k svojmu rozhodnutiu. Podľa názoru ústavného súdu je preto takéto odôvodnenie rozsudku dostatočné, jasne a zrozumiteľne reagujúce na všetky pre vec významné argumenty sťažovateľa obsiahnuté v jeho odvolaní, a teda aj ústavne konformné.

Ústavný súd považuje ďalej za potrebné poukázať na § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 (teda najmä morálna satisfakcia – ospravedlnenie, pozn.) najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Krajský súd pri aplikácii týchto ustanovení vychádzal z takého ich výkladu, podľa ktorého na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa vyžaduje od žalobcu v konaní o ochranu osobnosti, aby preukázal, že v dôsledku neoprávneného zásahu do jeho osobnosti nebolo postačujúcim priznanie morálnej satisfakcie, a to najmä preto, že v značnej miere bola znížená jeho dôstojnosť ako súkromnej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti.

Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch patrí žalobcovi v konaní o ochranu osobnosti iba za zákonom ustanovených podmienok (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a iba v zákonom ustanovenej výške (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Pri rozhodovaní

o tom, či bude priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch a v akej výške, je potrebné aplikovať citovaný § 13 ods. 2 a § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka v ich vzájomnej súvislosti. Posudzuje sa intenzita, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi vzhľadom na postavenie žalobcu v rodine a spoločnosti. V súdnej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) bolo opakovane vyslovené, že „pokiaľ ide o vyjadrenie miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom či inom prostredí fyzickej osoby. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie. Iba v prípade, ak sa dostatočne preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere v zmysle § 13 OZ, môže byť fyzickej osobe výnimočne subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 15/03. In Zo súdnej praxe, 2003, č. 3, s. 68). Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch musí mať súd preukázané, že sú tu okolnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že z hľadiska intenzity, trvania rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých fyzickej osobe vzhľadom na jej postavenie v rodine a v spoločnosti v konkrétnom prípade nepostačuje zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd vo svojej rozhodovacej praxi poukázal i na to, že závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje aj so zreteľom na ohlas zásahu, ako aj na dĺžku trvania ujmy (R 29/2001), ktoré musia byť takisto preukázané.

Z uvedeného je zrejmé, že spôsob výkladu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka v právnej veci sťažovateľa krajským súdom je v súlade s doterajšou rozhodovacou praxou všeobecných súdov a nevybočuje z nej. Aj ústavný súd je toho názoru, že záver všeobecného súdu o tom, že v konkrétnom prípade nepostačuje na odstránenie následkov neoprávneného zásahu do osobnosti fyzickej osoby morálne zadosťučinenie, ale je namieste priznať jej i náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (a to z dôvodu, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti), musí vyplývať z vykonaného dokazovania, ktorého predmetom bude rozsah intenzity a trvania nepriaznivých následkov vzniknutých fyzickej osobe vzhľadom na jej postavenie v rodine a spoločnosti. Nepostačuje iba tvrdenie žalobcu o existencii nepriaznivých následkov

vzniknutých na jeho osobnosti v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom, a to ani v prípade, ak ich žalobca podrobne popíše z hľadiska ich intenzity a rozsahu. Iba takýto výklad § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka zodpovedá ich účelu a zmyslu. Nemožno pripustiť, aby všeobecné súdy rozhodovali (aj o tejto otázke) inak, ako na základe výsledkov vykonaného dokazovania.

Naplnenie podmienok vzniku zodpovednosti za zásah do osobnosti fyzickej osoby so sebou prináša priznanie morálnej satisfakcie ako sankcie v prípade, ak je súčasne preukázané, že zásah do osobnosti fyzickej osoby bol neoprávnený, bol objektívne spôsobilý vyvolať ujmu na osobnosti fyzickej osoby a existuje príčinná súvislosť medzi zásahom a takýmto ohrozením osobnosti. To však ešte neznamená, že súčasne musia byť iba týmto splnené aj podmienky na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, pretože pre takéto rozhodnutie súdu ustanovuje zákon osobitné podmienky v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zasa osobitné kritériá v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ústavnoprávna konformná interpretácia tohto ustanovenia vedie k záveru, že pri poskytnutí ochrany osobnosti dotknutej fyzickej osoby je nevyhnutné prihliadať i na možnú satisfakčnú úlohu samotného rozsudku, v ktorom bola vyslovená neoprávnenosť zásahu.

Ako konštatoval krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, sťažovateľ na preukázanie svojich argumentov, ktoré podľa neho odôvodňujú priznanie materiálnej satisfakcie, nenavrhol ani nepredložil žiadne relevantné dôkazy. Za tejto situácie nemohlo preto zamietnutím predmetnej časti žaloby sťažovateľa a potvrdením prvostupňového rozsudku v zamietajúcej časti krajským súdom dôjsť k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd preto nepovažoval právny názor krajského súdu, na ktorom založil svoje rozhodnutie o potvrdení prvostupňového rozsudku v časti o nepriznaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sťažovateľovi v peniazoch, za svojvoľný. Aplikácia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka krajským súdom nepoprela jeho účel a zmysel, korešpondovala aj s doterajšou rozhodovacou praxou všeobecných súdov, preto ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Ďalej sa ústavný súd zaoberal tou časťou sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu tým, že krajský súd potvrdil výrok prvostupňového rozsudku o náhrade trov konania, teda výrok, ktorým s poukazom na § 142 ods. 2 OSP nepriznal žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania. Sťažovateľ argumentoval tým, že nepriznanie mu náhrady trov konania (aspoň čiastočne, keďže mal vo veci úspech) „*znamená, že sťažovateľ si musel zaplatiť ospravedlnenie sám sebe*“. Podľa sťažovateľa krajský súd na vec nesprávne aplikoval § 142 ods. 2 OSP, keď mal aplikovať § 142 ods. 3 OSP, a preto mu neposkytol súdnu ochranu ústavne súladným spôsobom.

Podľa § 142 ods. 2 OSP ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Podľa § 142 ods. 3 OSP aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu.

Krajský súd svoje rozhodnutie o potvrdení rozsudku okresného súdu v časti týkajúcej sa nepriznania náhrady trov konania žiadnemu z účastníkov odôvodnil tým, že súd prvého stupňa rozhodol aj v tejto časti vecne správne aplikujúc § 142 ods. 2 OSP, keďže obaja účastníci mali vo veci čiastočný úspech a pomer úspechu a neúspechu účastníkov bol približne rovnaký.

Sťažovateľ bol v konaní úspešný, a to iba pokiaľ ide o jeden z výrokov, ktorý sa týkal povinnosti žalovaného uverejniť v regionálnom periodiku ospravedlnenie. Vo vzťahu k druhému nároku (peňažnej satisfakcii) bola jeho žaloba zamietnutá. V prípade sťažovateľa nešlo o neúspech iba v pomerne nepatrnej časti, a navyše rozhodnutie v zamietajúcej časti nezáviselo podľa názoru ústavného súdu výlučne iba od úvahy súdu. Preto úsudok všeobecných súdov, ktoré dospeli k záveru o nesplnení podmienok na aplikáciu § 142 ods. 3 OSP, v danej veci možno považovať za ústavne udržateľný.

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Ústavný súd preto nepovažoval právny názor krajského súdu, na ktorom založil svoje rozhodnutie o náhrade trov konania, za svojvoľné či arbitrárne. Ani aplikácia § 142 ods. 2 OSP krajským súdom nepoprela jeho účel a zmysel. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu postupoval v súlade i so zásadou ústavne konformného výkladu, pretože nepoužil taký výklad dotknutých ustanovení, ktorý by poprel realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb.

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa aj v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva na súdnu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny) potvrdzujúcim výrokom napadnutého rozsudku o náhrade trov prvostupňového konania, a to z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

3. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 listiny napadnutým rozsudkom

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 listiny má každý právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 listiny poukazuje ústavný súd na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj základné právo podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 listiny,

ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocenčné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (resp. čl. 36 až čl. 38 listiny) a princípy spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom v petite sťažnosti označeného základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 listiny. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že z jeho odôvodnenia nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že nimi došlo k neprípustnému zásahu do základného práva garantovaného čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny, keďže krajský súd v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval príslušné právne normy a rozhodol v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu neexistuje taká príčinná súvislosť medzi napadnutým rozsudkom a základným právom garantovaným čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

4. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 1 a čl. 3 listiny napadnutým rozsudkom

Sťažovateľ napokon namieta, že napadnutým rozsudkom došlo aj k porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 1 a čl. 3 listiny. Ustanovenia čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 1 a čl. 3 listiny majú charakter ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy a listiny. Tieto ustanovenia ústavy a listiny sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou a listinou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že neboli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neprichádza do úvahy deklarovat ani porušenie týchto ustanovení ústavy a listiny (IV. ÚS 119/07, IV. ÚS 122/09). Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Ústavný súd zo všetkých uvedených dôvodov dospel k záveru, že potvrdením napadnutého rozsudku okresného súdu v jeho zamietajúcej časti krajským súdom nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených práv, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2012